

На конкурс-
віктарыну
ЦІ ВЕДАЕШ ТЫ
САЛІГОРШЧЫНУ? "

ТРАГЕДЫЯ ЛЯСНОЙ ВЁСКИ

Дарагі чытач! Паглядзі на гэты здымак. На паляне, якую з усіх бакоў абступіў лес, 25 гадоў назад была вёска. 90 мірных жыхароў жыло тут са сваімі радасцямі і турботамі, марамі і надзеямі.

Цяпер тут нікога няма. Толькі брацкая магіла ды памяць у сэрцы народа — вось усё, што засталася ад палескай вёскі Хадыкі. Чвэрць веку назад, у гады Айчыннай вайны, невялікая вёска ў дваццаць двароў верай і праўдай служыла справе вызвалення беларускай зямлі ад фашысцкіх захопнікаў. Многія яе жыхары сталі партызанамі, а тыя, хто застаўся ў вёсцы, дапамагалі народным месціцам вопраткай і харчамі. Нярэдка тут начавалі сувязныя, цэлыя партызанскія групы.

Страшная трагедыя пасцігла вёску. Гітлераўскі карны атрад акружыў яе з усіх бакоў, жыхароў сагналі ў адзін будынак, а затым... Страшна чуць аб той жудаснай расправе над мірнымі людзьмі.

Прайшлі гады. Але у тых, хто бачыў гэта, і сёння стаіць перад вачыма ахоплены полымем будынак, у якім жыўлія людзі, чуюцца ў вушах іх жудасныя крыкі. Такое застаецца ў памяці назаўсёды. І таму Галіна Парфенаўна Андруховіч, якая засталася жывой толькі дзякуючы выпадку, не можа сказаць гэта без слёз. Кожнае слова гэтага страшнага расказа — жывая боль, якая не праходзіць ніколі!

— Тады была сонечная асенняя нядзеля. У нашу вёску прыйшлі сувязныя партызан і папая-

рэдзіў, што хутка на вёску нападуць карнікі. Партызаны напалі на фашысцкі гарнізон у мястэчку Пагост, захапілі зброю, прадукты. Фашысты, з якімі было нямала паліцэйскіх, распраўляліся з жыхарамі мірных вёсак, помсцячы за гэты дзёрзкі напад бясстрашных партызан.

Фашысты вось-вось маглі з'явіцца ў вёсцы. І таму ўсе — і малыя, і старыя пайшлі ў лес. Калі я выбягала з хаты, на вуліцы ўжо шныралі чужынцы. Кінулася праз агароды ў лес, да якога было метраў сорок. Мне пашанцавала — дабегла да яго жывой, толькі вось куля закрунула палец на левай руцэ, ды спадніца была прабіта ў некалькіх месцах.

Ганну Хаміцэвіч, маю сваячніцу, схавалі ў нас на двары. Думалі, што гэта гаспадыня, якая дапамагае партызанам — мые бялізну, пячэ хлеб. Тым больш, што і муж мой быў партызанскім разведчыкам.

Доўга здзекаваліся карнікі з Ганны. Білі, чым папала, а калі траціла прытомнасць, адлівалі вадой і білі зноў. Закатавалі да смерці. А потым прымусілі маці закопваць дачку.

Тры дні мы былі ў лесе. У сераду даведаліся, што фашысты паехалі ў напрамку вёскі Даманавічы. Выраслі вяртацца дадому. Я крыху затрымалася ў лесе, а пяцёра маіх дзяцей разам з усімі пайшлі ў вёску. Больш я іх ніколі не бачыла...

Прыйсці ў вёску ўжо не магла. Над ёй стаяў чорны дым, чуліся крыкі, страляніна.

Як выявілася потым, у вёсцы

Сухая Міля фашысты спалілі 53 жыхары, нарабавалі ў ёй і вакольных вёсках рознага скарбу, коней, кароў і зноў заехалі ў нашу вёску — вырашылі захапіць знянацку.

Усіх жыхароў сагналі ў новы калгасны свіран і зачынілі. Адзін мужчына быў такі хворы, што не мог ісці. Чацвёрта фашыстаў узялі яго і разам з падсцілкай кінулі ў будынак. Раствілі вакол кулямёты, а затым запалілі... Сухія сцены заняліся адразу, і хутка будынак ужо палаў. Страшна расказваць, што там тварылася. Людзі жудасна крычалі, але фашыстаў іх крыкі не краналі. Аднекуль са сховішча выбегла дзяўчынка гадоў трох-чатырох. Яна мітусілася вакол палаючага будынку, плакала і крычала: «Мама, мама!». Два паліцэйскія схавалі яе, узялі за ногі і рукі і кінулі ў агонь...

Калі з гэтай жудаснай расправай было скончана, карнікі выгналі на шлях усю жывёлу, якая была ў вёсцы, а затым падпалілі хаты. Вёска гарэла, але яе тушыць ужо не было каму...

Пазней фашысты аб'явілі, што ў вёсцы Хадыкі знішчана 75 партызан. У агні ж загінулі мірныя жыхары. 35 якіх былі дзяцьмі...

Вёска Хадыка няма, але аб ёй ніколі не забудуць на Салігоршчыне. Яна будзе ў памяці народнай, як сімвал непакаронасці ворагу, як помнік жудасных злачынстваў, якія ўтварылі фашысцкія акупанты на савецкай зямлі.

У. БЫЧЭНЯ.